

З ЧОГО ПОЧИНАВСЯ МУЗЕЙ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА?

СПІВЗАСНОВНИК, ДИРЕКТОР ВЕЛЕСНІВСЬКОГО ЕТНОГРАФІЧНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА ОСТАП ЧЕРЕМШИНСЬКИЙ ЗАЛИШИВ ЯСКРАВІ СПОГАДИ ПРО ТЕ, ЯК НАРОДЖУВАВСЯ МУЗЕЙ НАШОГО КРАЯНИНА-АКАДЕМІКА. І НИНИ ЦІ РЯДКИ ЦІКАВО ЧИТАТИ.

У вересні 1954 року я почав працювати завідувачем сільського клубу Велеснева і без «Вільного життя» не уявляв собі роботи в ньому. Отримуючи газету, відразу шукав на четвертій сторінці рецензії на нові кінофільми, які надходили в Тернопільський обласний кінопрокат. З березня того ж року я перейшов працювати завідувачем приклубної бібліотеки села Залісся — сусіднього села Велеснева, де працював аж до квітня 1963 року. Тоді я систематично поповнював описами нових матеріалів картотеки «Нове в сільському господарстві», «Цікаве у медицині», «Наука і космос», «Художня література і літературознавство» та краєзнавчу «Рідний край» із розділом «Наші земляки», однойменним рубриці у «Вільному житті».

У НОМЕРІ ЗА 6 ЧЕРВНЯ 1961 РОКУ, на четвертій сторінці «Вільного життя» в рубриці «Наші земляки» була надрукована велика стаття Петра Медведика «Академік Гнатюк», присвячена 90-річчю від дня народження вченого. Зі статті дізнався, що Володимир Гнатюк народився в селі Велесневі Монастирського району. Статтю ілюструвала світлина 1905 року, знята у Львові, де разом Михайло Коцюбинський, Іван Франко, Володимир Гнатюк. Дивлячись на фото, я відчув невимовну радість і велике хвилювання: поруч із велетами красного письменства — наш земляк!

Я розпочав листування з академіями наук України, Росії, Болгарії, Польщі, Чехо-Словаччини; архівами та науковими установами Києва, Львова, Тернополя, Праги й Братислави, Варшави і Кракова, Мінська, Москви й Ленінграда (нині — Санкт-Петербург. — Р. Ч.), звідки потоком надходили все нові й нові унікальні та оригінальні матеріали й експонати для майбутнього музею вченого у Велесневі.

У 1963 році, коли я вступав на загальнонауковий факультет Кременецького державного педагогічного інституту, іспит з історії СРСР приймав у мене директор Тернопільського обласного краєзнавчого музею Борис Борисович Ельгорт. Він мене запитав: «То ви той Черемшинський, що збирає матеріали про свого земляка-академіка Володимира Гнатюка?» Я відповів: «Так». Тоді Борис Борисович розпитав, що я вже зібрав. Він знав про мою справу, адже я часто писав листи до музею та приїздив туди. Кожного разу Борис Борисович мене радо зустрічав, цікавився, як просувається моя пошукова робота.

З 1964 РОКУ Я ПОЧАВ ДРУКУВАТИСЯ у «Вільному житті». Це були короткі інформації про збір матеріалів про Володимира Гнатюка та експонатів для його музею. Газета «Літературна Україна» від 27 грудня 1963 року опублікувала статтю «Невідомі листи О. М. Горького» із двома листами письменника до Володимира Гнатюка, а в червні 1964-го московська «Комсомольская правда» надрукувала статтю про те, що я збираю матеріали про Володимира Гнатюка.

ВІДАК ДО МЕНЕ ДОДОМУ приїхала група представників із Тернополя та Бучацького району, яку очолював Борис Ельгорт. Коли показав їм зібрані матеріали, Борис Борисович вигукнув: «Да здесь не мемориальный уголок, не мемориальная комната, а должен быть мемориальный музей академика Владимира Гнатюка!» А приміщення для цього не було... Хтось із представників Бучацького району запропонував: «Купимо два фінських будиночки!»

Голова нашого колгоспу «30-річчя Великого Жовтня» Леонід Мацюк сказав: «Ні в якому разі! Є цегла. Побудуємо для цього спеціальний будинок!» І вже у вересні 1964 року за проектом Леоніда Мацюка розпочалося зведення будинку для музею, а закінчилось — у вересні 1967-го.

На основі «Тематично-експозиційного плану Велеснівського етнографічно-меморіального музею Володимира Гнатюка», який я склав разом із старшим науковим працівником Тернопільського обласного краєзнавчого музею Ігорем Геретою, київські митці заслужений художник України Ірина Левитська та архітектор Юрій Кисличенко зробили ескізи на художнє оформлення виставок. Світлина виготовив фотограф обласного краєзнавчого музею Валентин Гнатенко. Оформлення експозиції розпочалося 5 травня 1968 року киянами, науковцями з Тернополя Ігорем Геретою, Євгеном Харитоновим та мною, групою майстрів-столярів з обласного центру. Фінансування взяв на себе Тернопільський обласний краєзнавчий музей.

НА МОЮ АДРЕСУ НАДХОДИЛИ унікальні оригінальні експонати від дочки Володимира Гнатюка Лесі з Парижа, сина Івана Франка Тараса з Києва, синів Василя Стефаника — Кирила з Русова та Семена зі Львова, Філарета Колесси — Миколи зі Львова, дочки Михайла Коцюбинського Ірини з Чернігова, дружин Марка Черемшини Наталії Семанюк із Снятина, Гната Хоткевича — Платоніди із Криворівні, друга академіка Франтішека Главачека з Праги, Миколи Мушинки із Пряшева (Словаччина), академіка Петка Атанасова із Софії, швагра академіка Івана Боднара та його зятя-художника Григорія Смольського, композитора Станіслава Людкевича, академіка Івана Крип'якевича зі Львова, киянина, автора монографії «Володимир Гнатюк: життя і фольклористична діяльність» Михайла Яценка, львів'янина, автора меморіальної таблиці музею вченого Богдана Романця, народного художника України, киянина, академіка Василя Касіяна.

Першим експонатом Етнографічно-меморіального музею Володимира Гнатюка у Велесневі стала ота стаття «Академік Гнатюк» Петра Медведика з такою дедикацією автора «Народному музеєві Володимира Гнатюка у Велесневі — від автора першої статті про видатного нашого земляка у пресі Тернопільщини. Петро Медведик, 9.V.1966 р.». Відкрили музей 31 травня 1969 року.

Підготувала Романа ЧЕРЕМШИНСЬКА, співзасновниця, директорка Етнографічно-меморіального музею Володимира Гнатюка, відмінниця освіти України, членкиня НТШ, НСКУ, НСЖУ.

с. Велеснів Монастирського району.